

บทที่ 5

คำขวัญในฐานะกลไกการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ

ตามนโยบายของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ต้องการสร้างชาติให้เป็นมหาอำนาจ ซึ่งนโยบายการสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นไปตามที่ว่า(แกมสุข นุมนนท์ : 2519, น.148)

...การสร้างชาติมีความหมายกว้างใหญ่ไพศาล เริ่มแต่ประชากรของชาติ จะต้องสร้างตัวของท่านเองให้เป็นพลเมืองดีขึ้นมาก่อน กล่าวคือมีวินัยดี มีศีลธรรมดี มีอนามัยดี มีการแต่งกายอันเรียบร้อยดี มีที่พักอาศัยดีและมีที่ทำงานที่ดี เหล่านี้เป็นต้น เมื่อพลเมืองทุกคนมีสภาพเป็นดังกล่าวนี้อแล้ว ชาติก็ย่อมจะเป็นหน่วยรวมที่มั่นคงสมบูรณ์ ประชาชนก็สามารถช่วยกันประกอบงานส่วนกลางของชาติ ให้วัฒนาถาวรรุ่งเรืองต่อไปได้อย่างไม่ต้องสงสัย

รัฐบาลจึงออกนโยบาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆ แต่เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณบังคับบัญชาจึงเป็น "สาร" ที่รัฐ(ผู้ส่งสาร)สร้างขึ้นมาสอดแทรกอุดมการณ์ในการปลูกฝังความคิด ความรู้สึกของประชาชน ให้เป็นไปตามที่รัฐต้องการ

อุดมการณ์ที่แฝงในคำขวัญถูกส่งไปยังประชาชนในรูปของรหัส อันได้แก่ สัญลักษณ์หรือกลุ่มสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นที่มีความหมาย สัญลักษณ์ของคำขวัญอยู่ในรูปของภาษา ซึ่งจะถ่ายทอดความคิด ความต้องการ และวัตถุประสงค์ของรัฐ

อุดมการณ์ของรัฐที่ปรากฏในคำขวัญ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นำเอา อุดมการณ์ชาตินิยม มาเป็นอุดมการณ์หลักเพื่อการสร้างชาติ เพื่อให้คนไทยเกิดความรู้สึกรักชาติ เพื่อกระตุ้นให้คนไทยอยากธำรงรักษาความสงบสุขมั่นคงของชาติ เพื่อให้คนไทยปฏิบัติตามแผนการพัฒนาชาติไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องสร้าง

อุดมการณ์ชาตินิยม คือ อุดมการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์รวม เป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของประชาชนมาอยู่ที่ความเป็นชาติไทย ฉะนั้นความสำคัญของชาติจึงสูงเด่นกว่าพระมหากษัตริย์ (ที่เคยเป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจและจิตใจของประชาชน) และมีการเน้นความสำคัญของสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนของชาติ เช่น การเคารพธงชาติ

ฉะนั้น ความหมายหรืออุดมการณ์ที่ปรากฏในคำขวัญจะสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ชาตินิยม ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลัก เพื่อรองรับการสร้างชาติ

อุดมการณ์ชาตินิยมที่ปรากฏในคำขวัญ* มีความหมายว่า

1. ชาตินิยม คือ การแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ด้วยความพร้อมที่จะกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อชาติ แม้กระทั่งเสียสละชีวิตเพื่อชาติ
2. ชาตินิยม คือ การแสดงความจงรักภักดีต่อชาติด้วยการเชื่อและปฏิบัติตามนโยบายของผู้นำ

ในการนำเสนออุดมการณ์ "ชาตินิยม" รัฐจึงนำเสนอด้วย "สัญลักษณ์" "ชาติ" และ "ผู้นำ" เพื่อนำมาใจประชาชน อุดมการณ์ชาตินิยมในคำขวัญจึงแบ่งเป็น 2 แนว คือ

- คำขวัญที่นำเสนออุดมการณ์ชาตินิยม แนว "ชาติ"
- คำขวัญที่นำเสนออุดมการณ์ชาตินิยม แนว "ผู้นำ"

*ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก, น. 84.

คาชวัญที่นำเสนออุดมการณ์ชาตินิยม แนว "ชาติ"

อุดมการณ์ที่แฝงมาในคาชวัญอย่างตรงจุด ก็คือการสร้างคำว่า "ชาติ" แต่คำนี้เป็นสัญลักษณ์นามธรรม ที่สร้างขึ้นเพื่อต้องการความรวมตัวของชนในชาติ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันของชนในชาติ ในเรื่อง

- ชาติคนไทยมีความผูกพันรักชาติ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- ชาติคนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่

รัฐบาลนำเอาคาชวัญที่เน้นอุดมการณ์ชาตินิยม แนว "ชาติ" มาเป็นเหตุผลในการสร้างชาติ โดยชี้ให้เห็นว่า ทุกคนมีหน้าที่เสียสละทุกสิ่งเพื่อชาติ คาชวัญจึงนำมาเพื่อสร้างจิตสำนึกให้รักชาติ โดยการปลุกใจประชาชนว่า (เจริญรัตน์ สุวรรณภูสิทธิ์ : 2531, น.90)

ถ้าเราไม่ปลุกความรู้สึกรักชาติให้รุนแรงขึ้นจริงๆ ในบัดนี้แล้ว อีกสามสี่ชาติไทย จะต้องสูญโดยไม่ต้องสงสัย จริงอยู่กรุงสยามเราไม่เคยสิ้นคนดี แต่ถ้าเรามันอยู่เพียงในคาชวุดเท่านั้น โดยไม่ทำอะไรกันบ้างแล้ว กรุงสยามก็คงจะหมดคนดีลงวันหนึ่ง และเมื่อวันนั้นเราก็จะเหลือแต่หน้าตาสำหรับรักชาติของเรา

การที่จะชักจูงใจประชาชนได้ จึงต้องแสดงคำว่า "ชาติ" ให้ประจักษ์ชัด รัฐจึงต้องสร้างสัญลักษณ์รูปธรรม เพื่อเป็นตัวแทนสถาบันหลักของชาติ ดังนั้น "ชาติ" เมื่อนำมารวมกับคำอื่นหรือสิ่งอื่น จะแสดงความหมายรูปธรรม "ชาติ" จึงมีความหมายต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐต้องการ อาทิ

- เพื่อความเป็นเอกราช ชาติจะถูกกำหนดความหมายในแง่ของอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน

ชาติจึงหมายถึงเอกราชเหนือดินแดน, ถิ่นที่อยู่อาศัย ใช้คำว่า ประเทศไทย, ชาติไทย

- เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนในชาติ ชาติจึงมีความหมายในแง่ความเป็นเจ้าของ จะใช้คำว่า "ชาติของเรา"

- เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชาวไทยรักชาติ ชาติจะหมายถึงความเป็นคนเชื้อชาติเผ่าพันธุ์เดียวกัน ใช้คำว่า คนไทย ชาวไทย
- เพื่อกระตุ้นให้รักชาติ จะใช้คำว่า "ชาติที่รัก"
- เพื่อให้เกิดความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะใช้คำว่า "ชาวไทย" "พี่น้องชาวไทย" "ชาวไทยที่รักทั้งหลาย"

คาชวัญที่ปรากฏจึงสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ของรัฐบาลแห่งของ "ชาติ" ครอบคลุมเรื่อง ใหญ่ๆ 3 เรื่อง ตามนโยบายการสร้างชาติ ดังต่อไปนี้

1. อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ความเจริญมั่นคงของสถาบันชาติ รัฐบาล เสนอด้วย อุดมการณ์ชาตินิยม ซึ่งเป็นสถาบันที่ยึดมั่นและศรัทธาของประชาชนทั้งประเทศ ใน สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เน้นว่า ชาตินิยม คือ การแสดงความรักชาติด้วยการปฏิบัติตาม นโยบายของรัฐ

2. อุดมการณ์ทางสังคม หมายถึง ค่านิยม ระเบียบประเพณีต่างๆ ที่รัฐได้สร้างขึ้น เพื่อขึ้นทางชีวิตสังคมและการรวมหมู่ของบุคคล เป็นอุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน

3. อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ คือ อุดมการณ์ต่าง ๆ จะเป็นไปตามวิถีการผลิตหลัก ของสังคม ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เน้นการส่งเสริมให้ชาวไทยมีงานทำเป็นหลักฐาน ประกอบอาชีพจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายในประเทศ

คาชวัญที่นำเสนออุดมการณ์ทางการเมือง

เพื่อให้ประเทศเกิดความสงบสุขมั่นคง ภาวนาเสนอสถาบัน "ชาติ" จึงเป็นสิ่ง เดียวที่จะรักษาความมั่นคงของประเทศไว้ได้ รัฐจึงเร่งปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของคน

ชาวไทยที่จงรักภักดีต่อชาติ ด้วยการแสดงความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย อุดมการณ์ที่ปรากฏในคำขวัญจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ

1. การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรักชาติ

โดยคำขวัญจะนำเสนอการปฏิบัติตนของคนไทย เพื่อแสดงถึงความรักชาติ ด้วยการปฏิบัติตนดังนี้

1.1 ำให้ช่วยกันป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ

อุดมการณ์เหล่านี้ก็เพื่ออำหนดำชาติ เกิดความหวงแหนร่วมมือกันในการป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดกับชาติของเขา ซึ่งความเป็นจริงแล้ว อุดมการณ์เหล่านี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อรัฐบาล ประชาชนเกิดความร่วมแรงร่วมใจบำานทางเดียวกัน อุดมการณ์ที่รัฐนำเสนอเป็นเรื่อง

- ต้องอำไม่เปิดเผยสิ่งที่เป็นผลเสียแก่ชาติ และไม่ทำตนเป็นตัวแทน หรือ ปากเสียงของต่างชาติ โดยคำขวัญเตือนประชาชนว่าเผยแพร่ข่าวที่เป็นผลเสียแก่ชาติ ถือว่าผู้นั้นทรยศต่อชาติ เป็นผู้ขายชาติ อันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2. เรื่องการป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ แต่โดยนัยแล้วรัฐมีวัตถุประสงค์ ที่ไม่ต้องการให้ประชาชนแสดงความดิเคหันที่ตรงข้ามกับรัฐบาลนั่นเอง เช่นคำขวัญ

"จงระลึบการพูดเลอะเทอะ เพราะเป็นภัย
อันร้ายแรงที่สุดแก่สวัสดิภาพของชาติเรา"

- ำให้ช่วยกันป้องกันการรุกรานจากฝ่ายตรงข้ามรัฐ

รัฐำให้คำขวัญ ป่งชี้ำให้ประชาชนเห็นถึงมิตรและศัตรูของชาติอย่างชัดเจน ด้วยการำใช้คำต่างๆ คำที่แสดงถึงมิตร (ความเป็นพวกเดียวกัน) ำใช้คำว่า ชาวไทย พี่น้องชาวไทย คำที่แสดงถึงศัตรู ำใช้คำว่า แนวที่ 5 , ศัตรู

ซึ่งการปกป้องศัตรูนี้เป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความรักชาติ ช่วยกันรักษาชาติ เช่น
"ชาวไทย ต้องช่วยกันปิด ความลับของบ้านเมือง"

"ชาวไทย ต้องช่วยกันปราบปราม แแนวที่ ๕"

คำว่า "แนวที่ ๕" (ประชาชาติ, 31 ต.ค. 2484, น.5) หมายถึง ไล่ตีก
ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล ที่จะมาทำลายชาติ มีน้ำใจขายชาติ

- เตือนใจประชาชนมีหัวใจดวงแก้วกับภัยอันตรายต่างๆ ความหมายในคำขวัญเป็นการ
ชักชวนให้ทุกคนต่อสู้กับภัย เหล่านั้นด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง

"ต้องใจมั่นอย่าได้เมื่อภัยมา"

1.2 ให้ชาวไทยซื่อสัตย์ต่อชาติ โดยคำขวัญจะชี้แนะแนวทางปฏิบัติต่อความรักชาติ
ด้วยการซื่อสัตย์ต่อชาติ เพราะความรักชาติสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด อันสอดคล้องตาม

วีรกรรมของชาติไทย ข้อที่ 1 ว่า "ไทยรักชาติยิ่งชีพ"

คติ 6 ประการของคนไทย ข้อที่ 1 ว่า "ตัวตาย ดีกว่า ชาติตาย"

คติ 6 ประการของคนไทย ข้อที่ 2 ว่า "ตัวตาย ดีกว่า ชื่อตาย" ดังนี้

- ให้รักชาติยิ่งชีวิต

โดยอุดมการณ์จะเน้นในเรื่องยอมสละชีวิตเพื่อรักษาชาติไว้ เช่น

"ตัวตาย ดีกว่า ชาติตาย"

ตัวตาย ดีกว่า ชื่อตาย"

- ให้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรักชาติ คำขวัญชี้ให้เห็นว่าชาติเป็นของทุกคน ดังนั้น
ทุกคนจึงมีหน้าที่ปฏิบัติสิ่งต่างๆ เพื่อชาติ เพื่อรักษาชาติให้ปลอดภัย

"หน้าที่ของไทยสาตินที่ชาติปลอดภัย"

1.3 เชิดชูทหาร

ดาชวัญจะชี้ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญของทหาร อันเป็นกำลังของชาติ ว่าเป็นบุคคลที่กล้าหาญ เป็นนักรบ เป็นบุคคลที่ยอมเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องชาติไว้ เปรียบทหารเหมือนกับรั้วบ้านที่ป้องกันภัยให้ตัวบ้าน

รัฐให้ความสำคัญกับทหารมาก จอมพล ป.พิบูลสงครามฯให้เหตุผลว่า (ราชกิจจานุเบกษา, 24 มิ.ย. 2482, น.833-835)

ในเวลาี่การทหารนับเป็นยอดของสิ่งสำคัญทั้งหลาย ทุกๆชาติกำลังเริ่มงานบำรุงการทหารกันอย่างครึกโครม...การทหารนั้นน่านยามปกติยอมเป็นกำลังอำนาจของชาติ...เมื่อท่านจะพูดกับชาวต่างประเทศแสดงว่าตัวท่านเป็นประเทศที่มีอำนาจ ท่านจำต้องแสดงให้เห็นว่าท่านมีทหารบกเท่าใด...ชาวต่างประเทศจะเกรงกลัวจะด่าวะ นับถือคนไทยก็ด้วยอาศัยกำลังแสนยานุภาพของไทยเป็นสำคัญเท่านั้น...กำลังทหาร เป็นอุปกรณ์ให้คนในชาติมีหน้ามีตา...พวกเราชาวไทยทั้งมวลจะสนับสนุนส่งเสริมและบำรุงการทหารของชาติให้เป็นกำลังอันแท้จริงของชาติ"

ดิงดาชวัญ "ประเทศเป็นบ้าน ทานเป็นรั้ว ชาติคือเดรือญาติในดรั้วเรือน"

- เตือนสติทหารที่คอยปกป้องชาติให้ฯสติปัญญาช่วยในการสู้รบ

"คุมสติต่างโสรที่พ้อง อาจแกส้วกลางสนาม(รัชชกาลที่ ๔)"

- ำให้เห็นคุณค่าทหารว่าสำคัญยิ่งกว่าทรัพย์สินมีค่าใดๆ

"กองทัพประดับกรุงเกรกร วิลาเลิศกว่าแก้วมณเฑ"

นอกจากนี้ดาชวัญยังชักชวนให้สนับสนุนส่งเสริมและบำรุงการทหารของชาติ ด้วยการบริจาคทรัพย์สินสิ่งของให้ เป็นกำลังใจแก่ทหาร(ไทยใหม่ : 27 ส.ค. 2486)ว่า การร่ำยาและของชวัญ เป็นการให้อาวุธทหารและแสดงว่าชวัญของไทยยังดีอยู่ การร่ำยาและของชวัญจึงเหมือนการให้กำลังใจทหาร เช่น "บำรุงใจทหารของชาติ ด้วยถุงของชวัญ"

1.4 ชาติที่มีความสามัคคี โดยดาชวัญจะชักชวนให้ประชาชนมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพราะการรวมกำลังกันจะสามารถรักษาชาติไว้ได้ โดยนัยแล้วอุดมการณ์จะทำให้ความคิดของประชาชนดำเนินไปในแนวทางเดียวกันตามที่รัฐกำหนดไว้ว่าดาชวัญ

ดาชวัญสอดคล้องกับวีรธัมของชาติไทย ข้อที่ 10 "ไทยเป็นชาติว่าตามกันและตามผู้นำ"

ดาชวัญสอดคล้องกับคติ 6 ประการของคนไทย ข้อที่ 4 "ว่าอะไรว่าตามกัน"

"ว่าอะไรว่าตามกัน"

ดาชวัญ "ว่าอะไรว่าตามกัน" จะพบบ่อยมากในหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นสิ่งที่รัฐต้องการให้ประชาชนเชื่อถือและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐโดยพร้อมเพรียงกัน และหากกำลังที่สำคัญของชาติ คือผู้นำประเทศ(ผู้นำ) ทหารหรือกองทัพ(วีรชน) และประชาชน(ชาวไทย) หากสามัคคีย่อมสร้างชาติสำเร็จ

"ผู้นำ "วีรชน" "ชาวไทย"

"สามัคคี" "ดีชัย" "สร้างชาติ"

2. เพื่อสร้างจิตสำนึกชาติที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ

การที่จะทำให้ประชาชนภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย อุดมการณ์ดาชวัญต้องชี้ให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของชาติ และชักชวนให้ชาวไทยแสดงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย อันเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่ ด้วยการ

- ชาติเคารพสัญลักษณ์ หรือ ตัวแทนของชาติ

จอมพล ป.พิบูลสงครามได้สร้าง "ธงชาติ" เป็นสัญลักษณ์รูปธรรมแทนคำว่าชาติ(นามธรรม) เพื่อให้ "ธงชาติ" เป็นตัวแทนความเป็นชาติไทย เป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ และได้กำหนดระเบียบการปฏิบัติ เพื่อเสริมความศักดิ์สิทธิ์ของชาติและตัวแทนของชาติ ด้วยการให้เคารพธงชาติโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อแสดงถึงความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย

การสร้างสัญลักษณ์ "ธงชาติ" เป็นสิ่งที่จอมพล ป.พิบูลสงครามต้องการสร้างจิตสำนึกในความเป็นคนไทยชาติเดียวกัน และเพื่อแสดงพลังของชาติให้ประจักษ์ว่าคนไทยทั้งชาติมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักชาติโดยทั่วหน้าและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของรัฐ ในการนี้รัฐจึงแสดงพลังของคนไทยชาติ ด้วยวิธีการให้คนไทยชาติเคารพธงชาติโดยพร้อมเพรียงกัน ทุกวันในเวลา 8.00 น.

การสร้างสัญลักษณ์นี้จึงเป็นการสร้างพลังของคนไทยภายใต้อำนาจรัฐ ด้วยการให้เหตุผลว่า การเคารพธงชาติจะนำมาซึ่งเกียรติของตนและนำไปสู่ความเป็นมหาอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2. เรื่อง การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติพึงได้รับการเชิดชูเคารพ

"ธงชาติเป็นมิ่งขวัญของชาติไทย
เป็นชีวิตจิตใจของคนไทยทั้งชาติ
คนไทยที่รักชาติทุกคนต้องเคารพธงชาติ"
"ทางเบนมหาอำนาจนั้นได้แก่ เคารพธงชาติทุก ๘ น."

- ส่งเสริมการเพิ่มจำนวนพลเมือง

รัฐเชื่อว่าการสร้างชาติให้ใหญ่โตมีอำนาจใหญ่หลวงนั้น การมีพลเมืองจำนวนมากจะทำให้ชาติเป็นมหาอำนาจได้ จอมพล ป.พิบูลสงครามนำความคิดนี้มาส่งเสริมให้คนไทยแต่งงานเพื่อเพิ่มจำนวนพลเมือง

"ถ้าส่งเสริมการสมรส การสมรสจะทวีพลเมืองให้มากขึ้น"

ดาชวัลที่นำเสนออุดมการณ์ทางสังคม

จอมพล ป.พิบูลสงครามดำเนินถึงความสำคัญของการสร้างชาติ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทุกวิถีทาง จึงจำเป็นต้องปรับปรุงวัฒนธรรมของชาติ และถือเป็นงานสำคัญควบคู่ไปกับการสร้างความสมบูรณ์ของชาติในด้านต่างๆ ดังที่จอมพล ป.พิบูลสงครามกล่าวว่า(มาลัย ชูพินิจ

น.59) "...ผมคิดว่าคนไทยเราต้องปรับปรุงกันทุกหย่าง...ทางราชการได้เร่งรัดเรื่องวัฒนธรรมให้เป็นการจริงจังยิ่งขึ้น...เอาที่ต่ำห้าได้ เอาที่เบรนาห้าได้"

จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงต้องการให้ประชาชนละทิ้งวัฒนธรรมที่ล้าสมัย หันมายอมรับวัฒนธรรมที่ทันสมัย เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของสังคมใหม่ เนื่องจากท่านถือหลักที่ว่า "วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญยิ่งในความเจริญของชาติ และการที่ชาติจะเจริญได้ต้องอาศัยคนของชาติเป็นผู้มีวัฒนธรรม" ดังนั้นคำขวัญจึงเน้นไปที่การพัฒนาคนในชาติเริ่มตั้งแต่ (แกมสุข ปุณนนท์ : 2521, น.33) "ประชาชนของชาติต้องสร้างตัวของตัวเอง ให้เป็นพลเมืองดีขึ้นมาก่อน กล่าวคือ มีวัฒนธรรมดี มีศีลธรรมดี มีอนามัยดี มีการแต่งกายอันเรียบร้อย มีที่พักอาศัยดีและมีที่พำนักที่มั่นคง"

รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรม พระราชบัญญัติวัฒนธรรม และพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรม* ให้ประชาชนปฏิบัติตามในกรณีต่างๆ เพื่อความมีระเบียบวินัยของสังคม รัฐจึงให้คำขวัญชักชวนประชาชนโดยเน้นที่ความสำคัญของวัฒนธรรม และพยายามให้วัฒนธรรมอันถือเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยยุคใหม่ ได้เข้าไปเป็นส่วนสำคัญในความรู้สึกนึกคิดของชาวไทย ท่านได้ชักชวนว่า "เขาทำอะไรได้อย่างไร เขาเป็นอย่างไร เราก็อยากจะเป็นอย่างเขาบ้างให้มากที่สุดที่จะทำได้ โดยที่เราจะไม่เว้นเสียซึ่งประเพณีที่ดีของเรา"

อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏผ่านคำขวัญ จึงสอดคล้องตามนโยบายวัฒนธรรมของชาติ คำขวัญจะกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลาว่า ประชาชนกำลังอยู่ใน "ประเทศสยามใหม่" ซึ่งกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะ เป็นการปลุกกระตุ้นความคิดเรื่อง "สังคมใหม่" คำขวัญจะเน้นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติตนในด้านต่างๆ เพื่อความเป็นผู้มีวัฒนธรรม เนื้อหาคำขวัญจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติใหม่ แต่โดยแท้จริงแล้วคำขวัญจะเปลี่ยนแปลงระเบียบวัฒนธรรม ประเพณีใหม่ เป็นการวางแผนชีวิตใหม่ของคนไทย ให้ปฏิบัติตนแนวทางเดียวกันภายใต้การนำของรัฐ เพื่อสร้างสังคมใหม่เพื่อรองรับนโยบายสร้างชาติ ดังนี้

1. คำนิยมเรื่องความนิยมไทย

ด้วยการสร้างเอกลักษณ์ไทยขึ้นมา ให้คนไทยนิยมและรักความเป็นไทย และสร้างความรู้สึกร่วมกันวัฒนธรรมต่างชาติให้เกิดในหมู่คนไทย

"พึงนิยมไทย เพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติ"

เอกลักษณ์ของชาติที่ชาวต่างชาติชื่นชมและเคารพปฏิบัติตนของคนในชาติ เพื่อให้เกิดความนิยมไทย คือ

- ให้นิยมไทยด้วยการรักกันความเป็นผู้ใช้ภาษาไทย

ภาษาถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเหนี่ยวคนทั้งชาติให้ดำเนินถึงความ เป็นไทยที่ควรภาคภูมิใจในภาษาของประเทศไทยที่แสดงถึงความ เป็นเอกราช รัฐบาลพยายามใช้ในการชักชวนคนไทยให้มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นผู้ใช้ภาษาไทย เพราะถ้าชาวไทยรักภาษาไทยมาได้ ภาษาถูกทำลาย ก็เหมือนชาติถูกทำลายเช่นกัน เช่น

"เมื่อภาสาไทยรุ่งโรจน์ ชาติไทยก็ต้องรุ่งโรจน์ด้วย" 30 มี.ย. 2485

"เรารักตัวเรา เรารักชาติ 3 เม.ย. 2486

เราก็ต้องรักภาษาของเราด้วย"

คาวังยังส่งเสริมการรักภาษาไทยให้สุภาพ โดยชักชวนประชาชนตามระเบียบการ ใช้คำเพื่อความมีวัฒนธรรมของประชาชน

"ช่วยกันนิยมพูด ฉัน ท่าน จะ ไม่ เป็นคำสุภาพดี"

- ให้นิยมไทยด้วยการใช้สินค้าไทย

เนื่องจากอยู่ในภาวะสงคราม จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงส่งเสริมให้ใช้สินค้าที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศ เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจจะมีผลกระทบต่อกองทัพไทย

คาวังสนับสนุนให้คนไทยใช้สินค้าที่ผลิต หรือ ทำขึ้นในเมืองไทย และหลีกเลี่ยงการนำเข้าสินค้าต่างประเทศ รัฐบาลได้ชักชวนว่า(ราชกิจจานุเบกษา, 2482, น.827)

...เวลานี้การค้าขายและการทำกินทุกอย่างในชุมชนของคนไทยเรา มีแต่คนต่างด้าว เป็นเจ้าของ...เราเกิดเป็นไทย เรากอบกู้ชาติไทยไว้ด้วยการค้าขาย, การทำมาหากินทำให้เกิดประโยชน์แก่คนไทยเราเอง...แต่การจะสำเร็จได้นั้น ย่อมอยู่ที่คนไทยช่วยคนไทยเราเอง สิ่งชาติไทยชาย, ไทยท่า, เราเป็นคนไทย ต้องซื้อของไทยก่อนอื่น ต้องนิยมไทย ต้องนึกว่าของไทยดีกว่าของต่างประเทศเสมอ

แท้จริงแล้วการปลูกกระตมความดีในเรื่องนี้ เป็นวิธีที่ทำให้เกิดความมั่นคงต่อชาติ เพราะเป็นการทำให้คนไทยรักและภาคภูมิใจในชาติ อันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 5 เรื่องให้ชาวไทยพยายามใช้เครื่องอุปโภคบริโภคที่มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย เช่น "ไทยทำไทยใช้ ไทยทำไทยซื้อ"

2. สร้างค่านิยมใหม่และปรับปรุงขนบธรรมเนียม ประเพณีบางประการ

เพื่อสร้างสังคมใหม่ที่มีความทันสมัย เป็นแบบฉบับที่ถูกต้องตามแบบสากล ซึ่งได้มีการประกาศไว้ในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2483 คาชวัญจึงนำเสนอวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน โดยคาชวัญจะกำหนดว่าจะต้องวางตนอย่างไรจึงจะเหมาะสมตามลักษณะของผู้มีวัฒนธรรม ในเรื่อง

- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย

รัฐบาลเห็นว่าการที่ชาวไทยไม่สวมเสื้อ เป็นสิ่งที่น่าอับอายสำหรับประเทศที่กำลังเป็นมหาอำนาจ เพื่อให้คนไทยละทิ้งการแต่งกายแบบดั้งเดิม และหันมาแต่งกายตามแบบตะวันตก จอมพล ป.พิบูลสงครามกล่าวว่า (แกมสุข นุ่มนนท์ : 2519, น.161) " การแต่งกายดี และสวมหมวกนั้นเป็นการสร้างชาติอย่างหนึ่ง ทำให้ประเทศอยู่ในระดับเสมออารยประเทศ และรักษาเอกราชของชาติให้วัฒนาถาวรสืบไป" ทั้งยังสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญฉบับที่ 10 เรื่องการแต่งกายของประชาชนชาวไทย คาชวัญจึงชักชวนให้คนไทยแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบที่วางไว้

"แต่งกายงามตาม ระเบียบวินัย"

เป็นเครื่องชูสง่าราศรีของตัวท่านเองและของชาติ"

- ส่งเสริมจรรยา มารยาทในที่สาธารณะสถาน

ดาชวิญญาเสนอแบบแผนการดำเนินชีวิต เพื่อละทิ้งวัฒนธรรมเดิมที่ไม่เหมาะสมด้วยการกำหนดวัฒนธรรมแบบใหม่ที่มีระเบียบปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

"คนไทย ให้นั่งกับพื้น ให้น้ำดื่ม"

- ระเบียบการบริโภคอาหาร

รัฐได้วางระเบียบรับประทานอาหารเสียใหม่ กำหนดอาหารด้วยการราช "ช้อนซ่อม" ถึงขนาดที่รัฐประกาศว่า "ช้อนซ่อมเป็นเครื่องใช้ประจำชาติ" โดยให้เหตุผลว่า เพื่อให้เป็นที่สุดภาพแก่การมองของต่างชาติ(คนไทยขณะนั้นใช้มีอานการทานอาหาร) ดาชวิญญูกรเข้าหัดคนไทยหันมานิยมใช้ช้อนซ่อม

"ไทยนิยมช้อนซ่อมในการกิน"

- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

ดาชวิญญาเน้นในเรื่องของสุขภาพอนามัยที่ดี ดังบทความเรื่อง"การครองชีวิตที่ดี" (ไทยใหม่, 5 พ.ย. 2486, น.4) ประการหนึ่งก็คือ ต้องมีร่างกายสมบูรณ์ปราศจากโรค คือการอยู่ดีกินดี รักษาบ้านเรือนให้สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล กินแต่สิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิต กินแต่พอดี และเป็นเวลา..." ดาชวิญญาเป็นการชี้แนะ ดักเตือนการชีวิตประจำวันของประชาชน ในเรื่อง

- ดักเตือนประชาชนให้รู้จักการกินคืออยู่ดี กินแต่สิ่งที่มีคุณค่าแก่ร่างกาย

ดาชวิญญาใช้คำว่า "อย่า" "จง" ในการดักเตือน

"จงกินแต่น้ำที่ดื่มเด็ดแล้ว"

- ชักชวนให้รักษาบ้านเรือนให้สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล
 ชาววิญจะบอกถึงวิธีดำเนินการเพื่อรักษาบ้านเรือนที่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น
 "เก็บกวาดหยักรายและสิ่งปดูลานบริเวณ บ้านไปเผาหรือฝังเสีย"
 "ถมที่ลุ่มน้ำขังใน
 บริเวณบ้านหรือเก็บออกให้สะอาด"

- ชักชวนให้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี
 รัฐบาลได้สั่งสอนทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการชักชวนประชาชน เพื่อให้คนไทยนำ
 หลักคำสอนทางพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจงานสภาพที่บ้านเมืองอยู่ในช่วงสงคราม
 ชาววิญจึงชี้แนะคนไทยในเรื่อง

- รู้จักเสียสละ มีเมตตา กรุณา ช่วยเหลือบุคคลอื่น
 "เราคนไทยด้วยกัน
 เราควนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน"

- ส่งเสริมการทำความดี
 "อันความดีนั้นเมื่อได้สร้างสรรค์ไว้แล้วย่อมไม่สูญหาย"

7 ก.ค. 2485

อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตามแผนการนำไทยไปสู่ความเป็นมหาอำนาจ จึงต้องมีการสร้างชีวิตเศรษฐกิจใหม่
 ด้วยการลดอำนาจทางเศรษฐกิจของต่างชาติ และสร้างระบบเศรษฐกิจชาตินิยม

จอมพล ป.พิบูลสงครามนำเอานโยบายการสร้างชาติมาชักชวนชาวไทยให้ขยันทำงาน
 ให้รู้จักคิดสร้างตัวและครอบครัว เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติ

เป็นการสร้างชาติอีกรูปหนึ่ง สอดคล้องกับรัฐนิยม ฉบับที่ 7 เรื่องชักชวนให้ชาวไทยร่วมกันสร้างชาติว่า "...ทุกคนซึ่งมีกำลังกายดีต้องทำงานประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานนับว่าเป็นผู้ไม่ช่วยชาติ ภาควิชาได้รับคำแนะนำของชาวไทยทั่วไป" ดาษวัณ ชักชวนในด้าน

1. ให้ชาวไทยช่วยตัวเอง ด้วยประกอบอาชีพการงานอย่างขยันขันแข็ง

ดาษวัณจะกระตุ้นเตือนประชาชน ให้รู้จักประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อการสร้างตัวและครอบครัว ซึ่งคนที่ขยันขันแข็งในการงานเป็นคนที่ชาติต้องการ ดังบทความ"คนที่ชาติพึงประสงค์" (วิทยานัม : 18 เม.ย. 2486) ที่กล่าวถึงลักษณะของคนชาติต้องการ คือ "...ความขยันหมั่นเพียรเป็นรากฐานของความสำหรัดี เป็นผู้ชาติต้องการ..." อาทิ ตรงกับ วิถีธรรมของชาติไทย ข้อที่ 3 ว่า "ไทยเป็นชาติขยันในกลศึกม อุสาหกัมและพานิช"

จะเห็นว่าดาษวัณจะ เป็นการชี้แนะให้คนทำงาน เพื่อแก้ปัญหาภัยทางเศรษฐกิจของชาติในช่วงภาวะสงคราม

"เมื่อเศรษฐกิจมันคง ชาติก็มั่งคั่ง เราควรช่วยตัวเอง"

"สร้างชาติ สร้างตน ทุกคนทำกิน"

2. ชักชวนให้หน้าทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากมาใช้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรมและกลสิกรรม เช่น การทำสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ และชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ผู้ันจะได้รับ เช่น สามารถลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว ช่วยให้การกินดีอยู่ดี มีอาหารอุดมสมบูรณ์ และทำให้ครอบครัวมีรายได้ ดังนั้น การครองชีพของประชาชนที่ดีขึ้น ตรงกับวิถีธรรมของชาติไทยข้อที่ 11ว่า "ไทยเป็นชาติเพาะปลูกอาหารไว้กินเอง"

- ช่วยให้การกินดีอยู่ดี มีอาหารอุดมสมบูรณ์

"หมั่นปลูกหมั่นเลี้ยง สเปียงเพิ่มพูน"

8 ต.ค. 2486

"กับข้าวจะดี เพราะมีส่วนครัว"

9 ต.ค. 2486

- ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว

"ทาสวนครัวเลี้ยงสัตว์ ประหยัดรายจ่าย" 31 ต.ค. 2486

- ทำให้เกิดรายได้

"ปลูกต้นน้ำมี มีรายได้ทุกปี" 16 ต.ค. 2486

"เลี้ยงปลาเลี้ยงง่าย รายได้ดังดงาม" 21 ธ.ค. 2486

3. ชักชวนให้ศึกษาหาความรู้ เพื่อส่งเสริมการครองชีพที่ดีขึ้น

จอมพล ป.พิบูลสงครามได้แสดงความคิดเห็นว่า(ราชกิจจานุเบกษา, น.828) "การศึกษาเป็นต้นข้าวสาคัญที่จะส่งแนวความคิดในการครองชีพให้เกิดแก่ประชาชน ชาตที่มีการศึกษาถึงขนาดมาตรฐาน ย่อมได้เปรียบในการทำกินกว่าชาติที่หย่อนการศึกษาและศีลธรรมจรรยา" ด้าววิญจึงปรากฏารูปของ

"ที่มาของความเฉลียวฉลาดรู้รอบ 8 พ.ค. 2486
ในการทำมาหากินคือการศึกษา"

ด้าววิญที่นำเสนออุดมการณ์ชาตินิยม แนว "ผู้นำ"

รัฐได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศเราจำเป็นต้องมีบุคคลที่เข้มแข็ง คือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เข้ามาเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ เพื่อแก้ไขป้ญหาสำคัญของชาติให้สำเร็จลุล่วงไป โดยที่เหตุผลว่า การมีผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ ที่หมู่คนต้องมีผู้นำว่า (ท.ประทีปประเสน, 2507, น.53) "สัตว์ต้องมีจ่าฝูง ช้างต้องมีจ่าขลง ราชสีห์หนึ่งตัวดีกว่าหมูสองร้อย..." จอมพล ป.พิบูลสงครามยังอธิบายความจำเป็น ที่ต้องมีผู้นำการปกครอง (อ.พิบูลสงคราม : 2518, น.21) "เวลานี้บริบปะกันดาผู้นำกันมากมายที่เชื่อผู้นำ เรื่องนี้ควรเป็นหลักการมาช้าเฉพาะผม ใครเป็นนายก็ควรทำไป ถ้าแตกแยกกันไม่มีใครเป็นหลักเป็นหัวหน้าก็ตาม ก็ทำอะไรไม่ได้..."

เมื่อฐานะของท่านอยู่ในสภาวะที่เป็นแบบอย่างของบุคคลทั่วไป ท่านพยายามสร้างการยอมรับ โดยการสร้างอุดมการณ์ "ชาตินิยม" ด้วยการทำให้เชื่อและปฏิบัติตามท่าน ในการนี้ จอมพล ป.พิบูลสงครามมีความคิดว่า "หากำา้อานาจบารมีของตนชักนำให้ประชาชน หันมาเสริมสร้างความรู้สึกชาตินิยม ปรับปรุงวัฒนธรรม ประเทศก็อาจเป็นมหาอำนาจได้"

การที่จอมพล ป.พิบูลสงครามนำตนเองเป็นผู้นำในการปกครอง อาจเป็นเพราะในขณะนั้นพระมหากษัตริย์ยังทรงพระเยาว์ และลัทธิผู้นำกำลังแพร่หลายมากในต่างประเทศ เช่น ในเยอรมัน จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงต้องสร้างความเชื่อในตัวผู้นำ ว่าเป็นผู้มีความเหมาะสมในการเป็นผู้ปกครอง ด้วยการแสดงตนเป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์ ที่มีอำนาจในการเป็นผู้นำในการปกครองแทนพระมหากษัตริย์ อุดมการณ์ต่างๆ จึงเน้นที่ จอมพล ป.พิบูลสงครามแทน อุดมการณ์ที่เคยเน้นพระมหากษัตริย์ จอมพล ป.พิบูลสงครามทำให้เหตุผลว่า (กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี , 25 เม.ย 85)

...ถูกขุนมีเครื่องยึดมั่นอยู่ คือ พระเจ้าแผ่นดินของเขา ของเรามีอะไรเป็นเครื่องยึดแน่นอน ที่มีอยู่ก็คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ชาติก็ยังไม่มีความมั่นคง ศาสนาก็ไม่ทำให้คนเลื่อมใสถึงยึดมั่น พระมหากษัตริย์ก็ยังเป็นเด็กเห็นแต่รูป รัฐธรรมนูญก็เป็นสมุดหนังสือ เวลาบ้านเมืองคับขันจะเอาอะไรเป็นเครื่องยึดมาได้ ผมจึงทำตามนายกรัฐมนตร..."

คำที่นำมาใช้เพื่อสร้างบารมี สร้างความเป็นผู้นำในการปกครองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม คือ

"ท่านผู้นำ" เพื่อสร้างการยอมรับโดยเน้นให้เห็นว่าจอมพล ป.พิบูลสงคราม คือผู้นำประเทศ (ท่านผู้นำ ก็คือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นั่นเอง)

"พิบูลสงคราม" เพื่อให้อำนาจเป็นคำที่ำาเป็นทางการในการสั่งการให้ประชาชนปฏิบัติตามหนังสือพิมพ์นิกร(27 ส.ค. 2485)ได้อธิบายคำว่า "แนวพิบูลสงคราม" ว่า

"แนวพิบูลสงคราม คือ แนวร่วมกันของพี่น้องชาวไทยผู้รักชาติทุกคนที่จะให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่ต่อเพื่อนร่วมชาติ ในการปฏิบัติงานสร้างชาติตามนโยบายของท่านผู้นำโดยพร้อมเพรียง"

"รักษาล" ก็คือ รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงครามนั่นเอง

เนื้อหาวิชาวิชชกชนาที่สร้างชาติด้วยการจงรักภักดีต่อผู้นำ ำที่เชื่อมั่นและพร้อมที่จะปฏิบัติตามความต้องการของผู้นำในทุกๆด้านเพื่อความเจริญก้าวหน้า ความปลอดภัยของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวีรกรรมของชาติไทย ข้อที่ 10 ว่า"ไทยเป็นชาติว่าตามกันและตามผู้นำ"

และคติ 6 ประการของคนไทย ข้อที่ 4 "ว่าอะไรว่าตามกัน"

"ไทยเป็นชาติที่ว่าตามกันและตามผู้นำ" 15 พ.ค. 2486

"เชื่อมั่นว่าตามท่านผู้นำ ชาติพันภัย" 18 ส.ค. 2486

วิชาวิชชกชนาที่ผู้นำเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ ำที่ประชาชนปฏิบัติตามในเรื่องต่างๆ เพื่อผู้นำ อาทิ การทำสวนครัว เพื่อผู้นำประเทศ

"การอำนวยความสะดวกท่านผู้นำในวันนี้ 14 ก.ค. 2485

คือ การตั้งใจทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์หย่างเต็มที่"

จะเห็นว่าว่า "ลัทธิชาตินิยมในวิชาวิชชกชนา" ทาหน้าที่เป็นตัวชี้แนะทางอุดมการณ์ที่ถูกกำหนดจากรัฐ โดยอาศัยสัญลักษณ์ชาติ(ลัทธิชาตินิยม) เช่น

"ตัวตาย ดีกว่า ชาติตาย"

และสัญลักษณ์ผู้นำ(ลัทธิผู้นำ) เช่น "จงเชื่อรัฐบาลและท่านผู้นำของเราโดยเคร่งครัด"

สัญลักษณ์ทั้งสองนี้ถูกนำมาเป็นข้ออ้างในการสร้างชาติ อุดมการณ์ในวิชาวิชชกชนาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์แบบ รัฐ-ชาติ ถึง ลัทธิผู้นำ เช่นกัน

การทราบถึงอุดมการณ์ที่รัฐต้องการเผยแพร่สู่ประชาชน(what one wants to say) แล้ว การที่รัฐบาลในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม จะปลูกฝังอุดมการณ์ของรัฐที่มุ่งผลให้อุดมการณ์เผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางนั้น มีปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ นั่นก็คือ การดำเนินการด้วยรูปแบบและวิธีการสื่อสารวิชาวิชชกชนาสื่อหนึ่งสื่อพิมพ์สู่ประชาชน เพื่อเป็นกลไกในการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ ที่แสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการอุดมการณ์ได้ก่อให้เกิดผลที่เด่นชัด เป็น

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นเครื่องแสดงเหตุผลและความถูกต้องของอุดมการณ์ อันจะทำให้ อุดมการณ์นั้นมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ จนเป็นที่ยอมรับและศรัทธา ด้วยขั้นตอนการสื่อสารนี้

1. ค่ายวิญจะ เผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์บ่อยๆ จนเป็นที่รู้จักและจดจำ
2. เนื้อหา หรือ อุดมการณ์ในค่ายวิญ จะทำให้เป็นอุดมการณ์ที่น่าเชื่อถือ
3. เมื่อประชาชนเชื่อถือก็จะเกิดการยอมรับในอุดมการณ์นั้น

รัฐบาลในยุคนั้นนำเอาการปลูกเร้าทางด้านจิตวิทยา มาใช้ในการปลูกฝังอุดมการณ์ผ่าน ค่ายวิญ โดยนำเอาความรู้สึกทางจิตวิทยาที่กล่าวไว้ "แต่ละบุคคลย่อมมีความสำนึกทางเชื้อชาติและความเป็นเผ่าพันธุ์ของตน" มาเป็นรูปแบบ หรือ แนวความคิดในการสร้างค่ายวิญเพื่อปลูกสำนึก ประชาชน ซึ่งงานยามที่เหตุการณ์บ้านเมืองปรกตการปลูกสำนึกในเรื่องของอุดมการณ์อาจไม่ได้ผล มากเท่าไร แต่เมื่อมีปัญหาวิกฤตหรือต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ใด ประชาชนจึงจะมีความ รู้สึกร่วมกันในการช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งก็มักจะต้องมีผู้นำคือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม อันเป็นบุคคล ที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนั้น

ในการเผยแพร่ค่ายวิญ รัฐบาลจึงนำเอาลักษณะค่ายวิญ และการใช้ภาษาในค่ายวิญที่ตามมา ใช้ในการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ ดังนี้

ลักษณะค่ายวิญ

ตัวอย่าง	ก. เป็นถ้อยคำที่สั้น กระชับ แบ่งเป็นวรรค มีตั้งแต่ 1 วรรค ถึง 4 วรรค
	ค่ายวิญที่มี 1 วรรค ได้แก่ ไทยนิยมขึ้นช้อมานการกิน
	ค่ายวิญที่มี 2 วรรค ได้แก่ ยิ่งเลี้ยง ยิ่งปลูก ยิ่งถูก วีระธัม
ค่ายวิญที่มี 3 วรรค ได้แก่ จงระงับการพูดเลอะเทอะ เพราะ เบนภัยอันร้ายแรงที่สุด แก่สวัสดิภาพของชาติเรา	

ดาชวัญที่มี 4 วรรค ได้แก่	ขออย่างเดียว	ไทยไม่	ทาลายกัน
	ไทยยอมให้	ใครมัน	ทาลายได้
	ไทยรักไทย	ยิ่งชีวิต	และจิตใจ
	ผู้นำไทย	ไทยต้องรัก	และภักดี

ข. มีเป้าหมายในดาชวัญที่รัฐต้องการเสนอแก่ประชาชนเพียงประการเดียวเพื่อให้ผู้รับสารจดจำได้ง่าย ไม่สับสนเช่น "กิจวัตรของชาวเราก็คือพร้อมใจเคารพธงชาติ ๘ น. ทุกวัน"

ค. มีการแบ่งคำเป็นวรรคสั้นๆ ที่สม่ำเสมอกัน มีผลให้จังหวะของดาชวัญดี โดยไม่ต้องอาศัยสัมผัสคล้องจองมากนัก เช่น ความสามัคคี อยู่ที่แท้จริงเป็นสำเป็นสัน (ตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษาในดาชวัญที่ดี อ้างใน อวยพร พานิช : 2533, น.9)

ง. มีการนำข้อความจากสื่ออื่นๆ มาทำเป็นดาชวัญ มีทั้ง

- ระบุแหล่งที่มาของข้อความดาชวัญนั้น เช่น

ตัวอย่างดาชวัญ "ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด"(เนื้อร้องเพลงชาติ) (ภาคผนวกข., น.)

- ไม่ระบุแหล่งที่มาของข้อความดาชวัญนั้น แต่ผู้อ่านทราบได้ว่าเป็นข้อความจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น

ตัวอย่างดาชวัญ "ใครรานใครรุกดาวแดนไทย ไทยรบจนสุดใจชาติดิน"

การใช้ภาษาในดาชวัญ

ก. ภาษาที่ใช้ในดาชวัญสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม จัดอยู่ในประเภทภาษาเพื่อการชักชวน (Hortatory Language) (Edelman : 1970, p.114) มีลักษณะเป็นการเรียกร้องชักชวนให้บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมักจะเป็นบุคคลจำนวนมากที่ยอมรับและสนับสนุนในสิ่งที่ดาชวัญกล่าวถึง การใช้ภาษาในดาชวัญนี้จึงมาใช้ภาษาที่เป็นทางการ เป็นการใช้ภาษาที่สุภาพ ภาษาที่ถ่ายทอดความเข้าใจ

ข. คำพูด หรือ ถ้อยคำที่ใช้จะเป็นการเลือกสรรคำที่แสดงจุดมุ่งหมายให้อุดมการณ์ที่ปรากฏมีจุดมุ่งหมายเพื่อประชาชนส่วนรวม หรือ เพื่อประเทศชาติ มีการใช้คำเฉพาะที่สามารถเข้าใจตรงกันระหว่างรัฐบาล กับ ประชาชน (ผู้ส่งสารและผู้รับสาร)ซึ่งหากเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงสมัยอื่นจะไม่สามารถเข้าใจคำเฉพาะนั้นๆ

ด. ความแตกต่างของการใช้คำ ในคำขวัญเดียวกันจะมีการตัดทอน, แก้ไข หรือเพิ่มเติมบางคำใหม่ (เพื่อเหตุผลบางประการ เช่น ให้ง่ายจดจำได้ง่ายยิ่งขึ้น) แต่ก็ยังคงรักษาอุดมการณ์เดิมไว้

ตัวอย่าง การตัดทอนคำขวัญ

พี่น้องไทยทั้งหลาย

จงช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ปราบปรามแนวที่ ๕

จงช่วยกันปกป้องความลับ

ของบ้านเมือง

ชาวไทย

--> ต้องช่วยกันปิด

ความลับของบ้านเมือง

ระวังแนว ๕

ชาวไทย

--> ต้องช่วยกันปราบปราม

แนวที่ ๕

<-- ระวังแนวที่ ๕

ตัวอย่าง การแก้ไขคำขวัญ

อะไรๆ สำเร็จเพราะทำตัวเดียว

---->

ถ้าทำจริงๆ แล้วเบนสำเร็จ

ถ้าทำจริงๆ ไม่มีทางใดไม่สำเร็จ

ไม่มีทางใดจะไม่สำเร็จ

ตัวอย่าง การเพิ่มเติมบางคำ เพื่อแยกแยะให้เห็นประเด็นสำคัญระหว่างคำเชื่อม

เชื่อมั่นทำตามท่านผู้นำชาติพันธุ์

---->

เชื่อมั่นและทำตาม

ท่านผู้นำชาติพันธุ์

อย่างไรก็ตาม การที่จะสื่อสารคำขวัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ด้วยรูปแบบและวิธีการในการสื่อสารคำขวัญมีอยู่อย่างหลากหลายแตกต่างกันไป ลักษณะรูปแบบและวิธีการสื่อสารคำขวัญสะท้อนให้เห็น การทำงานของคำขวัญในฐานะกลไกการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ ที่เอื้อประโยชน์การนำเสนออุดมการณ์ของรัฐสู่ประชาชนในด้านเดียว

1. รูปแบบคำขวัญ

รูปแบบ (form) หมายถึง วิธีการหรือลีลาการเสนอเนื้อหาสาระ (The way we say it)

คำขวัญมีรูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ของรัฐ ดังนี้

- 1.1 การใช้สำนวนภาษา
- 1.2 การใช้ความถี่ในการนำเสนอคำขวัญ
- 1.3 การกำหนดตำแหน่ง สีและขนาดของคำขวัญ

1.1 การใช้สำนวนภาษา

เพื่อตอกย้ำอุดมการณ์ที่รัฐต้องการนำเสนอสู่ประชาชน ด้วยวิธีการใช้คำซ้ำ หรือการสัมผัสคำในคำขวัญ นั้น, ย้ำคำที่สำคัญที่ต้องการเสนอต่อผู้รับสาร เพื่ออำนวยความสะดวกการจดจำด้วย

- การใช้คำซ้ำ หรือ การย้ำคำสำคัญ

ตัวอย่างคำขวัญ " ไทยทำ ไทยชั้ ไทยทำ ไทยชื้อ "

- การสัมผัสคำ มีทั้งการสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ

- การสัมผัสสระ เช่น เสถกิจมั่นคงชาติก็มั่นคง

เราจึงต้องขยัน ช่วยกันสร้างชาติ

- การสัมผัสพยัญชนะ เช่น ที่มาของความของความเฉลียวฉลาดรู้รอบ

ในการทามาหากินคือการศึกษา

1.2 การใช้ความถี่ในการนำเสนอคำขวัญ

การนำเสนออุดมการณ์หลักเดียวกัน ในช่วงเวลาเดียวกันเพื่อให้ประชาชนติดตามติดตามได้อย่างรวดเร็ว จึงต้องอาศัยความถี่ในการนำเสนอคำขวัญซ้ำบ่อยๆผ่านหนังสือพิมพ์ พบคำขวัญสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามถูกนำเสนอผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ทุกฉบับและทุกวัน ด้วยวิธีการ

1.2.1 ลงชื่อดาววิญเดียวกัน วันเดียวกัน หน้าเดียวกัน

ตัวอย่างดาววิญ ไทยใหม่

1.2.2 ลงชื่อดาววิญเดียวกัน ในวันเดียวกัน แต่ต่างหน้ากัน มักจะไม่จำกัด หน้าทีปรากฏดาววิญนั้นๆ (ภาคผนวก ค, น.108)

1.2.3 ลงชื่อดาววิญเดียวกันในวันต่อๆ ไปอย่างต่อเนื่อง

ดาววิญลักษณะนี้จะปรากฏในหนังสือพิมพ์ทุกวัน เสมือนว่าเป็นดาววิญของรัฐบาล ประจําหนังสือพิมพ์นั้น ส่วนมากจะปรากฏที่ปกหน้าของหนังสือพิมพ์บริเวณรอบๆ ชื่อหนังสือพิมพ์ ตัวอย่างดาววิญ "เชื้อพิบูลสงครามชาติปลอดภัย" ซึ่งปรากฏที่หน้า 1 ของทุกวัน

1.2.4 ดาววิญต่างกัน ปรากฏในวันเดียวกัน

พบว่าในวันหนึ่งๆ มีดาววิญปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งๆมากกว่า 1 ดาววิญ เช่น ดาววิญในหนังสือพิมพ์ไทยใหม่มีดาววิญ มากถึง 11 ดาววิญ ภายในวันเดียว ดังนี้

น.1 ด้านซ้ายมือชื่อหนังสือพิมพ์ "เชื้อพิบูลสงคราม ชาติปลอดภัย"

ขอบล่างของหน้ากระดาษ "ตัวตายดีกว่าชาติตาย ตัวตายดีกว่าชื่อตาย
"ช่วยกันนิยมพูด ฉัน ท่าน จี๊ ไม้ เป็นคำสุภาพดี

น.3 ขอบขวาของหน้ากระดาษ "ว่าอะไร ว่าตามกัน"

น.4 ขอบขวาของหน้ากระดาษ "อะไรๆสาเหรี็ดเพราะทำตัวเดียว
ถ้าทำจริงๆไม่มีทางใดไม่สาเหรี็ด

- น.8 (ปกหลัง)
- "ที่มาของความของความเฉลียวฉลาดรู้รอบ
ในการทํามาหากินคือการศึกษา
"ตัวตายดีกว่าชาติตาย"
"ตัวตายดีกว่าชื่อตาย"
"คนวิทย์ ทยานั่งกับพื้นานที่ไม่สมควน"
"วิทย์นิยม ช้อนซ่อมานการกิน"

อย่างไรก็ตาม คาชวิทย์ใดจะถูกนำเสนอบ่อยเพียงใดและนานเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่า
รัฐบาลต้องการเน้นเรื่องอะไรในช่วงเวลานั้นเป็นสำคัญ เป็นการเน้น, ย้ำจุดมการณั้้นอย่าง
ต่อเนื่อง ท้าให้คาชวิทย์ถูกนำเสนอบ่อยๆ ให้ผ่านสายตาของผู้รับสารบ่อยครั้ง อันมีผลต่อการ
จดจำได้ง่ายและรวดเร็ว และเมื่อคาชวิทย์ใหม่ปรากฏ คาชวิทย์เดิมจึงหายไป(ไม่น่ามากล่าวซ้ำ
อีก) หรือ คาชวิทย์เดิมมีความถี่น้อยลงไป

1.3 การกำหนดตำแหน่ง สี และขนาดของคาชวิทย์

ตำแหน่งของคาชวิทย์

ตำแหน่ง หมายถึง การกำหนดวางคาชวิทย์ ณ. ตำแหน่งใดของหน้านั้นๆให้
เหมาะสมเพื่อให้คาชวิทย์สะดุดตา ดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร

พบว่าคาชวิทย์จะปรากฏทั่วๆไปบนทุกาหน้า และอยู่ในตำแหน่งที่ไม่แน่นอนานหน้านั้น
แต่ที่พบมากจะอยู่ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ และอยู่ในบริเวณเหล่านี้

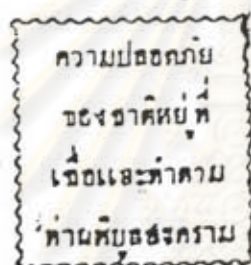
- บริเวณรอบๆชื่อหนังสือพิมพ์ คาชวิทย์จะปรากฏอยู่ในตำแหน่งเหล่านี้มากที่สุด
อาจจะอยู่ที่ด้านซ้าย ด้านขวา ด้านล่างหรือด้านบนของชื่อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ (ภาคผนวก ค,
น.109)

- บริเวณด้านล่างที่หน้าแรกของหนังสือพิมพ์(ภาคผนวก ค, น.108)

สีของตัวอักษรดาชวัลย์

เพื่อให้เกิดความแตกต่างของตัวอักษรที่ใช้งานการดัดดูความสนใจ หรือ เพื่อให้สะ
ดุดตาผู้อ่าน จึงพบว่ามีการใช้ความแตกต่างในเรื่อง สีของตัวอักษรดาชวัลย์

- สีของตัวอักษรดาชวัลย์สีเดียวกับตัวอักษรที่ใช้งานการพิมพ์เรื่องราวอื่นๆ
แต่เพื่อให้สะดุดตาผู้อ่าน จึงใช้วิธีการทำให้สีของตัวอักษรดาชวัลย์เข้มกว่าสีตัวอักษรที่ใช้งานการพิมพ์
เรื่องราวอื่นๆ
ตัวอย่างดาชวัลย์

- สีของตัวอักษรดาชวัลย์มีสีตรงข้ามกับสีตัวอักษรที่ใช้งานการพิมพ์เรื่องราวอื่นๆ
โดยปกติพบว่า สีตัวอักษรที่ใช้งานการพิมพ์เรื่องราวต่างๆจะใช้ตัวอักษรสีดำ พื้นขาว ดังนั้น
สีตัวอักษรดาชวัลย์จึงใช้ตัวอักษรสีขาว พื้นดำ ดังตัวอย่าง

ลักษณะตัวอักษรดาชวัล

ลักษณะตัวอักษรดาชวัล ทำให้สะดวกแก่ผู้อ่าน เช่นกันในเรื่อง

- ขนาดตัวอักษรดาชวัล ขนาดตัวอักษรดาชวัลที่แตกต่างจากตัวอักษรปกติช่วยทำให้สะดวกแก่ผู้รับสาร ตัวอักษรดาชวัลที่ใหญ่กว่าปกติ มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการอ่าน ทำให้อ่านง่าย ชัดเจนอีกด้วย

ตัวอย่างดาชวัล

ชาติในขบของเราจะเข้มแข็งได้
ก็โดย เขื่อนฯ ทำตามทำนุผู้มา

- ตัวอักษรที่อ่านดาชวัล ดาชวัลในยุคนี้มีการใช้ตัวอักษรดาชวัลที่แตกต่างไปจากตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์ทั่วๆไป ตัวอักษรที่พบมีทั้งตัวอักษรแบบไทย และตัวอักษรแบบสากล ดังนี้

- ตัวอักษรแบบสากล

ก ห น ร อ ง เ ร า
บ ต ม ส ต ะ ร ุ น ก ะ ก ะ ร ัง ร ี วั ติ
ห ว ก เ ร า ส ต ร ี เ ร อ ม
ค ว น ส ต ร เ ร น
เ ท อ ร ี อ ย า ใ ห้ ท ัก ษ า น

- ตัวอักษรแบบไทย

ก ห น ร อ ง เ ร า
บ ต ม ส ต ะ ร ุ น ก ะ ก ะ ร ัง ร ี วั ติ
ห ว ก เ ร า ส ต ร ี เ ร อ ม
ค ว น ส ต ร เ ร น
เ ท อ ร ี อ ย า ใ ห้ ท ัก ษ า น

ขนาดกรอบดาววิญ

การนำเสนอดาววิญจะนำเสนออยู่ภายในกรอบสี่เหลี่ยม เพื่อเป็นการเน้นให้สะดุดตาแก่ผู้รับสารขนาดของกรอบจะไม่แน่นอน ทั้งนี้มาได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาดาววิญ แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการในการเน้นเนื้อหาดาววิญใดๆ เช่น

- เนื้อหาดาววิญมีมาก แต่ใช้ขนาดกรอบดาววิญขนาดเล็ก

ตัวอย่างดาววิญ

พี่น้องผู้รักชาติทั้งหลาย
จงฟัง! เรือ! ปฏิบัติ!
ตาม รัฐบาล ที่ รัก ทรง
เรา ค้ำจุนการ มี สามัคคี
เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

- เนื้อหาดาววิญมีไม่มากนัก แต่เพื่อหาดาววิญนั้นสะดุดตาแก่ผู้อ่าน ก็จะทำให้

ขนาดกรอบใหญ่

ตัวอย่างดาววิญ

เอาใจใส่ผู้พิง
ปาดฟันนักอัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

บางดาววิญมีการสร้างเครื่องหมายที่มุมกรอบดาววิญ ทิวาสี่สะดุดตา เช่น เส้นรอบ
กรอบที่สะดุดตา, เครื่องหมาย *

ตัวอย่างดาววิญ

★ พลุเมืองทองรักทดหมาย ★

2. วิธีการสื่อสารคาชวัญ

จอมพล ป.พิบูลสงครามได้กำหนดวิธีการสื่อสารคาชวัญ ที่ทำให้คาชวัญดูเหมือนกับเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการบอกกล่าว ชักชวน ตักเตือนและคำสั่งสู่ประชาชน แม้จะไม่บอกโดยตรงว่าเป็นคาชวัญของรัฐบาล แต่ประชาชนจะรู้สึกและทราบได้ว่าเป็นคาชวัญของรัฐบาล ทั้งนี้ก็เพราะวิธีการสื่อสารคาชวัญที่รัฐได้สร้างขึ้น ดังนี้

- 2.1 การทำให้คาชวัญเป็นตัวพูดกับประชาชน
- 2.2 การทำให้คาชวัญสร้างภาพลักษณ์ (image)
- 2.3 การทำให้คาชวัญสร้างความน่าเชื่อถือ
- 2.4 การทำให้คาชวัญชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ
 - 2.4.1 คาชวัญลักษณะคำสั่ง
 - 2.4.2 คาชวัญลักษณะบอกกล่าวด้วยเหตุและผล

2.1 การทำให้คาชวัญเป็นตัวพูดกับประชาชน

คาชวัญได้ถูกสร้างให้มีลักษณะโน้มหน้าจางประชาชน ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในเรื่องที่คาชวัญได้บอกกล่าวไว้ โดยอาศัยลักษณะของการเรียบเรียงถ้อยคำที่แตกต่างกัน ดังนี้

- ทำให้คาชวัญเปรียบเสมือนกับคาปรารภกับตนเอง

เมื่อประชาชนได้อ่านคาชวัญเหล่านั้นจะกระตุ้นเตือนใจให้ตระหนักรู้ ทำให้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ วิธีการสื่อสารคาชวัญจะใช้วิธีการไม่ระบุประธานของประโยคและไม่ระบุผู้รับสาร ทำให้คาชวัญเป็นการเอ่ยขึ้นมาลอยๆ เสมือนคาปรารภ หรือการพูดกับตนเอง

ตัวอย่างคาชวัญ "เร่งทำสวนครัว เป็นการช่วยตัว ในยามดับขัน"

- ทำให้คำขวัญแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกัน

โดยการสร้างความรู้สึกร่วมของความเป็นพวกเดียวกัน เพื่อตอกย้ำความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ว่าทุกคนในชาติเป็นคนไทย ทุกคนเป็นคนในชาติเดียวกัน มีความสามัคคี มีความภาคภูมิใจในชาติไทย วิธีการสื่อสารคำขวัญจะใช้วิธีการระบุประธานของประโยค ซึ่งผู้อ่านจะทราบว่าเป็นประธานหมายถึงกลุ่มคน เช่น กลุ่มประชาชน ได้แก่ ประชาชนทุกคน(ทั้งรัฐบาลและประชาชน) หรือกลุ่มเยาวชนไทย เป็นต้น ดังนั้นคำขวัญจึงเป็นการเรียกร้องไปที่คนกลุ่มใหญ่ หรือ ทุกคนในประเทศ ว่าเขาเป็นคนไทยและคนไทยทุกคนควรกระทำตนเพื่อชาติ คำที่นำมาใช้เช่น "เรา" "คนไทย" "เราคนไทย" เป็นต้น

ตัวอย่างคำขวัญ "เรารักตัวเรา เรารักชาติ เราก็ต้องรักภาษาของเราด้วย"

"เราคนไทยด้วยกัน เราควนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน"

2.2 การทำให้คำขวัญสร้างภาพลักษณ์ (image)

อันเมื่อคำขวัญเป็นสารที่ผลิตสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความหมายต่างๆ การสร้างภาพลักษณ์ผ่านคำขวัญนับเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถชักจูงใจประชาชนได้เป็นอย่างดี ภาพลักษณ์ที่รัฐบาลสร้างมีทั้งอันแข็งดีและแง่ลบ หากเป็นแนวร่วมเดียวกับรัฐก็จะมีการนำเสนออันแข็งดี เช่น

- ภาพลักษณ์ทหารที่นำเสนอผ่านคำขวัญ ทหารจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นผู้เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องประชาชน เป็นผู้กล้าหาญของชาติ

ตัวอย่างคำขวัญ "กองทัพระดับกรุงไกร วิไลเลิศกว่าแก้วมณี"

- ภาพลักษณ์จอมพล ป.พิบูลสงคราม จะถูกนำเสนอในฐานะผู้นำประเทศทดแทนภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นผู้นำประเทศในอดีต เป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับผู้นำว่าเป็นบุคคลที่เสียสละอุทิศตนเพื่อชาติ เป็นผู้ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้ปกครอง วิธีการสื่อสารคำขวัญจึงมาใช้คำที่เป็นทางการ หรือ คำที่แสดงฐานะของท่านแบบผู้มีอำนาจ แต่จะใช้คำที่แสดงให้เห็น

ว่าไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ (นาย-ป่าว) คำที่ซ้ำจะทำให้เกิดรู้สึกว่าเป็นทางการ ไม่แสดงอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกคุ้นเคย เป็นกันเอง และเกิดความนิยมชมชอบท่านเหมือนความนิยมชมชอบบุคคลที่เด่นดัง ที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักแสดง ทำให้ประชาชนอยากร่วมมือ ต้องการปฏิบัติตาม วิธีการสร้างคำเหล่านี้ คือ

- การเรียกชื่อ ำให้เป็นแบบสามัญชน(ไม่ระบุตำแหน่ง)

ตัวอย่างคำขวัญ "เชื้อพิบูลสงครามชาติปลอดภัย" เป็นต้น

- การซ้ำสมญานาม "ท่านผู้นำ"

ตัวอย่างคำขวัญ "รักนาวา, จะเดินหน้า, ต้องอาศัยผู้นำ, ชี้ทาง, ำให้เราทำตาม"

และหากมีอุดมการณ์ใดที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์ของรัฐ รัฐบาลก็จะนำเสนอภาพลักษณ์ของอุดมการณ์ที่ขัดแย้งอันกลับ

ตัวอย่างคำขวัญ "ดวงระลึกไว้เสมอว่า ชาวที่มาจากศัตรู ย่อมมาที่ร้ายทั้งสิ้น"

2.3 การำคำขวัญสร้างความน่าเชื่อถือ

ในอุดมการณ์หลักเดียวกัน คำขวัญสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับประชาชน โดยการำที่แหล่งอ้างอิงแต่ละแห่ง (หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ) กระจายคำขวัญที่มีความหลากหลายออกไปแต่ก็ยังคงรักษาอุดมการณ์เดิมไว้ เหมือนกับว่าแต่ละหนังสือพิมพ์ก็มีความคิดเห็นที่ตรงกัน เมื่อประชาชนได้อ่านก็จะเกิดความน่าเชื่อถือ ยอมรับในอุดมการณ์นั้น

เช่น การนำเสนอ "อุดมการณ์ผู้นำนิยม" หนังสือพิมพ์จะนำเสนอคำขวัญที่มีความหลากหลาย ดังนี้

หนังสือพิมพ์นิกร "เชื้อผู้นำชาติพันธุ์"

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ "เชื่อมั่นทำตามท่านพิบูลสงครามชาติปลอดภัย"

หนังสือพิมพ์วิทยาทาน "เชื้อพิบูลสงครามชาติปลอดภัย"

2.4 การรื้อคำขวัญขึ้นและแนวทางการปฏิบัติ

อุดมการณ์ของรัฐจะถูกสร้างผ่านคำขวัญ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชน หรือเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในขณะนั้นๆ โดยจอมพล ป.พิบูลสงครามจะชี้ให้เห็นแนวทางการปฏิบัติควรจะเป็นเช่นไร เพื่อให้ประชาชนสามารถมองเห็นความเป็นไปได้ของการกระทำเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เพื่อชาติ การสื่อสารคำขวัญแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ

2.4.1 คำขวัญลักษณะคำสั่ง

การสื่อสารคำขวัญจะแสดงความมีเหตุผลหรือไม่ก็ได้ว่าเหตุใดผู้อ่านจึงควรปฏิบัติ เช่น นั้น พร้อมทั้งชี้ให้ผู้อ่านทราบว่าต้องทำอะไรและไม่ควรทำอะไร ในคำขวัญมักมีคำว่า จง, ต้อง, อย่า, ควร อยู่ในประโยค แยกได้ 2 ประเภท

- คำขวัญลักษณะคำสั่งที่มีได้แสดงเหตุผล

มีลักษณะเป็นประโยคคำสั่ง ที่สั่งให้ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ ห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่อธิบายเหตุผลของคำสั่งนั้น

ตัวอย่างคำขวัญสั่งให้กระทำ "จงกินแต่น้ำที่ต้มเดือดแล้ว"

ตัวอย่างคำขวัญห้ามปรามมิให้กระทำ "อย่ากินอาหารที่ค้างคืนและจืดจิบ"

ตัวอย่างคำขวัญทั้งการห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งหนึ่ง ขณะเดียวกันก็สั่งให้กระทำในอีกสิ่งหนึ่ง

"อย่าพูดข่าวอวดลาตา จงเชื่อฟังรัฐบาลของเรา"

- คำขวัญลักษณะคำสั่งที่แสดงเหตุผล

คำขวัญจะบอกเหตุผลของการสั่งกระทำนั้น ข้อความจะประกอบด้วย ประโยคคำสั่งหรือประโยคห้ามปราม และประโยคบอกเล่าซึ่งแสดงเหตุผลของการสั่งนั้น

ตัวอย่างคำขวัญ ประโยคคำสั่ง ----> จงเพาะ จงปลูก

ประโยคบอกเล่า(เหตุผลคำสั่ง) ----> ใต้ของถูก เงินก็เหลือ

ตัวอย่างคำขวัญ ประโยคห้ามปราม ----> หย่ายอมเสียชื่อ

ประโยคบอกเล่า(เหตุผลคำสั่ง) ----> เพราะต้องชื่อเขากิน

2.4.2 คาขวัญลักษณะบอกกล่าวด้วยเหตุและผล

การชี้ให้เห็นเหตุและผลเป็นปัจจัยสำคัญที่รัฐนำมาใช้ เพื่อให้เกิดการยอมรับและคล้อยตามในอุดมการณ์เหล่านั้น ด้วยการให้คาขวัญแนะนำ ชักชวน ขอร้อง ตักเตือนแก่ประชาชนให้เห็นถึงเหตุและผลแห่งการกระทำตามคำชักชวนของคาขวัญ ด้วยการบอกให้ทราบถึงผลดีแก่ตนและส่วนรวมอย่างไรหากทำตามคำชักชวนของคาขวัญ และชี้ให้เห็นผลเสียที่เกิดขึ้น ถ้าไม่ทำตามคำชักชวน โดยวิธี

- ให้เหตุผลแบบตรงไปตรงมา

ตัวอย่างคาขวัญ ชาติไทยจะเจริญได้ เพราะชาวไทยสร้างตนเอง

- ให้เหตุผลด้านเดียว ด้วยการเลือกที่น้ำหนัก หรือ เน้นในด้าน

หนึ่งและไม่กล่าวถึงอีกด้านหนึ่ง เป็นการเน้นสิ่งที่พูดให้มีความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างคาขวัญ "ความปลอดภัยของชาติอยู่ที่เชื่อและทำตามท่านพิบูลสงคราม"

จะเห็นว่าอุดมการณ์ที่ปรากฏในคาขวัญจะเป็นที่ "อุดมการณ์ชาตินิยม" เป็นหลัก เพื่อรองรับนโยบายสร้างชาติ โดยคาขวัญจะเน้นนำใจให้จงรักภักดีต่อ "ชาติ" และ "ผู้นำ" คาขวัญจะชี้แนะถึงการปฏิบัติตนของชาวไทยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตนเพื่อแสดงความรักชาติ และแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของชาติให้ปรากฏแก่สายตาบุคคลอื่น รวมถึงการให้เชื่อและปฏิบัติตามผู้นำ การปฏิบัติตนในสังคมใหม่และการปฏิบัติตนเพื่อการครองชีพที่ดีขึ้น ในการชักชวนประชาชนรัฐอาศัยรูปแบบและวิธีการสร้างคาขวัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย